

היסטוריה

הוראות לנבחן

- א. משך הבחינה: שעה וחצי.
- ב. מבנה השאלון ומפתח ההערכה: בשאלון זה שני פרקים.
עליך לענות על שתי שאלות — שאלה אחת מכל פרק.
מן השאלות שתבחר לענות עליהן, חובה לבחור לפחות שאלה אחת שיש בה מקור.
פרק ראשון	—	(50 × 1)	—	50 נקודות
פרק שני	—	(50 × 1)	—	50 נקודות
סך הכול	—			<u>100 נקודות</u>
- ג. חומר עזר מותר בשימוש: אין.
- ד. המלצה לחלוקת זמן: כ־35 דקות לכל שאלה.

כתוב במחברת הבחינה בלבד. רשום "טיוטה" בראש כל עמוד המשמש טיוטה.
כתיבת טיוטה בדפים שאינם במחברת הבחינה עלולה לגרום לפסילת הבחינה.

ההנחיות בשאלון זה מנוסחות בלשון זכר ומכוונות לנבחנות ולנבחנים כאחד.

בהצלחה!

בשאלון זה שני פרקים. עליך לענות על שתי שאלות – שאלה אחת מכל פרק. מן השאלות שתבחר לענות עליהן, חובה לבחור לפחות שאלה אחת שיש בה מקור.

טוטליטריות, נאציזם, אנטישמיות, מלחמת העולם השנייה והשואה

פרק ראשון (50 נקודות)

ענה על אחת מן השאלות 1-3 (50 נקודות).

1. מקור – עליית הנאצים לשלטון וביסוס שלטונם

א. לפניך ארבעה מן הגורמים שסייעו לעליית המפלגה הנאצית לשלטון בגרמניה:

- תוצאות מלחמת העולם הראשונה
- חולשת רפובליקת ויימאר
- המשברים הכלכליים
- הפחד מן הקומוניזם

בחר בשלושה מן הגורמים האלה, והסבר כיצד כל אחד מהם סייע לעליית המפלגה הנאצית לשלטון. (25 נקודות)

ב. עיין בנספח, שבו שני פריטים מתקופת השלטון הנאצי: שער של העיתון "דֶר שְטִיכְמֶר" ותצלום שצולם בגרמניה בתקופה הזאת.

הסבר אילו מן האמצעים שסייעו לביסוס המשטר הנאצי באים לידי ביטוי בכל אחד מן הפריטים האלה (סך הכול – שני אמצעים). (25 נקודות)

2. האידאולוגיה הנאצית ומימושה

א. הסבר את "עקרון המנהיג" באידאולוגיה הנאצית. הסבר כיצד עיקרון זה בא לידי ביטוי בשניים מן החוקים שחוקק המשטר הנאצי. (25 נקודות)

ב. הסבר את מטרות "הסדר החדש" שרצה היטלר להנהיג באירופה, והצג שלושה צעדים שנקטו הנאצים כדי לממש מטרות אלה בגרמניה ובפולין עד יוני 1941 (בסעיף זה אין לכתוב על המדיניות כלפי היהודים). (25 נקודות)

3. היהודים בפולין בתקופת השלטון הנאצי

א. הסבר את מטרות המדיניות שנקטו הנאצים כלפי היהודים בפולין לפני ריכוזם בגטאות.

— הצג שלושה צעדים שנקטו הנאצים בתקופה זו כלפי היהודים בפולין: צעד אחד בתחום הכלכלה, צעד אחד בתחום הפגיעה בביטחון האישי (הטרור) וצעד אחד בתחום התרבות או הדת. (25 נקודות)

ב. הצג שלושה קשיים של היהודים בגטאות, והסבר כיצד סייע רעיון "קידוש החיים" להתמודד עם קשיי החיים

בגטאות. (25 נקודות) המשך בעמוד 3/

פרק שני (50 נקודות)

ענה על אחת מן השאלות 4-6 (50 נקודות).

4. מקור — המרידות בגטאות

- א.** הסבר מדוע הקריאה למרד נשמעה בגטאות דווקא בשנים 1942-1943, ומדוע חברי תנועת הנוער הם שקראו למרד. (20 נקודות)
- ב.** לפניך קטע מן המכתב האחרון שכתב מרדכי אנילביץ', מפקד מרד גטו ורשה.

מה שעבר עלינו לא ניתן לתאר במילים. נפל דבר שהוא למעלה מחלומותינו הנועזים ביותר. הגרמנים ברחו פעמיים מן הגטו. פלוגה אחת שלנו החזיקה מעמד 40 דקה, והשנייה – למעלה משש שעות. המוקש שהוטמן בשטח המברשתנים [אזור בגטו] התפוצץ. כמה פלוגות שלנו התקיפו את הגרמנים, אשר נמלטו. אבדותינו בכוח אדם מעטות ביותר. אף זה הישג. נפל י' [יחיאל]. נפל כחייל גיבור על יד מכונת הירייה. אני מרגיש שמתרחשים דברים גדולים והדבר אותו העזנו לבצע ערכו רב ועצום...

החל מהיום אנו עוברים לשיטה פרטיזנית. הלילה יוצאות לשטח שלוש פלוגות קרב, ולהן שני תפקידים: סיור והשגת נשק. נשק קצר אין לו בשבילנו כל ערך. בנשק זה משתמשים אנו לעיתים נדירות. נחוצים לנו בדחיפות: רימונים, רובים, מכונות ירייה וחומר נפץ.

לא אוכל לתאר לפניכם את התנאים, בהם חיים עתה יהודי הגטו. רק יחידים יחזיקו מעמד. השאר ייספו במוקדם או במאוחר. גורלם נחרץ. כמעט בכל מקומות המחבוא, בהם מסתתרים אלפים, אי אפשר להדליק נר מחוסר אוויר.

באמצעות המשדר שלנו שמענו שידור נפלא של תחנת השידור "שוויט" על הלחימה שלנו. העובדה שזוכרים אותנו מעבר לחומות הגטו מעודדת אותנו במאבקנו. הִיָּה שלום, יקירי [יצחק צוקרמן]! אולי עוד נתראה! חלום חיי קם והיה. ההגנה העצמית בגטו הפכה לעובדה. ההתנגדות היהודית המזוינת והנקמה הפכו למעשה. הייתי עֵד ללחימה מופלאה ומלאת גבורה של הלוחמים היהודים.

מ' אנילביץ'

גטו, 23 באפריל 1943

(י' ארד, י' גוטמן וא' מרגליות (עורכים), **השואה בתיעוד**, יד ושם, 1978, עמ' 250-251)

— הצג את המטרות של המורדים בגטאות, כפי שהן באות לידי ביטוי בקטע.

— הסבר את ייחודו של מרד גטו ורשה לעומת מרידות בגטאות אחרים. בסס את תשובתך על שתי דוגמאות

מן הקטע.

(30 נקודות)

5. פלישת גרמניה לברית המועצות, יחס האוכלוסייה המקומית אל היהודים

- א.** הסבר מדוע, עם פלישת גרמניה לברית המועצות (יוני 1941), החלו הנאצים ברצח המוני של יהודים באזורים שכבשה גרמניה. בתשובתך הבא שלוש סיבות. (25 נקודות)
- ב.** הצג שלושה דפוסי פעולה של האוכלוסייה המקומית כלפי היהודים בארצות שכבשו הנאצים, והסבר את המניעים לכל אחד מדפוסי פעולה אלה. (25 נקודות)

6. "הפתרון הסופי"

- א.** — נציגים של אילו רשויות השתתפו בוועידת ואנזה, ומה אפשר ללמוד מכך על המטרות של כינוס הוועידה?
— הסבר כיצד הטוטליות של "הפתרון הסופי" באה לידי ביטוי בפרוטוקול של הוועידה. בתשובתך הבא שלוש דוגמאות. (25 נקודות)
- ב.** הסבר את הדילמה של חברי היודנראט בנוגע לשילוחים מן הגטאות. הסבר דילמה נוספת של חברי היודנראט בזמן ביצוע "הפתרון הסופי". (25 נקודות)

בהצלחה!

